

Bakalářská práce Jany Brejchové se zabývá přisuzováním osobnostních vlastností na základě tváře. Inovativním aspektem práce je snaha zjistit, zda má profil posuzované tváře vliv na hodnocení dané vlastnosti a především pak na to, zda tato přisuzovaná vlastnost koreluje se stejnou vlastností zjišťovanou pomocí psychometrického nástroje.

Práce je rozdělena na dvě části, přičemž první, dosti stroze pojatá teoretická část, se zabývá různými vlastnostmi připisovanými lidem podle vzhledu jejich tváře. Strohost tohoto teoretického rámce se však mnohdy odráží na nepřesnosti popisovaných jevů, jako je např. na str. 6 věta „v psychologii fenomén posuzování povahových vlastností z fyzického vzhledu značíme jako haló efekt“, což není pravda a v textu již není vysvětleno, jakou roli v haló efektu hrají poblíž zmiňované stereotypy. Celkově je pak popis jednotlivých teorií a studií velmi stručný a čtenář neznalý této problematiky by zřejmě musel sáhnout po nějaké další literatuře, aby si znalosti doplnil. Jeden příklad za všechny - na str. 15 je uvedeno bez dalšího kontextu následující: *“Roku 1988 se experimentálně ověřovalo, zda i děti používají stereotyp atraktivity, pokud hodnotí své vrstevníky (Adams a kol., 1988). Tento předpoklad se v této studii potvrdil.”* Autorka už neuvádí, jak se výzkum prováděl a na základě jakých dat lze takový závěr učinit. Taková práce s textem poukazuje na to, že autorka nedokáže odbornou literaturu číst do hloubky, kriticky ji zvažovat a předávat s dostatečným pochopením. Dále, podstatou empirického výzkumu jsou výsledky standardizovaných osobnostních testů NEO-PI-R a Cattell, přičemž první z nich je v práci popsán jednou stránkou textu a druhý se dokonce vejde do 9 řádků. Z tohoto pojednání čtenář opět nemá šanci porozumět tomu, jak tyto psychometrické nástroje vypadají, jak se s nimi pracuje a co přesně zjišťují. Kapitola Historie fyziognomie je sice zajímavým pokusem o historický kontext probíraného jevu, nicméně není zde uveden jediný odkaz, takže není jasné, zda je text opsán z wikipedie nebo odjinud.

Důkazem toho, že autorka s textem nepracuje dostatečně, je i ve srovnání s předešlými nedostatky drobný fakt nepřechýlených ženských příjmení (Zebrowitzová), i když autorka ví, že se jedná o ženu, anebo rezignace na to vyhledat si citovaného výzkumníka (str. 29: *„ve studii Ambadyho“*, ovšem Nalini Ambadyová je opět žena). Kromě častých překlepů se v textu dále občas vyskytnou nepříjemné chyby, jako je např. „Přírodovědná fakulta“ na str. 30 místo „Přírodovědecká“ atd.

V empirické části se v první stanovené hypotéze seznamujeme s v této práci novým termínem, maskulinitou, která je očividně důležitým bodem empirické části, avšak předtím o ní není zmínky, nebo jen zcela okrajově a není zde tedy jasné, jak jsme se k jejímu zkoumání dostali. Na str. 32 pak autorka chápe maskulinitu jako morfologický znak, což zde není vůbec přesné, neboť maskulinita zde byla hodnocena na základě fotografií a jde tedy o perceptuální jev, který s morfologickou maskulinitou měřenou objektivnějšími metodami nemusí souviset. Dále, hypotéza č. 4 zní, že atraktivita bude zvyšovat hodnocení společensky lépe hodnocených vlastností, kam autorka řadí např. asertivitu. S tím lze souhlasit, ovšem je nutné vzít v potaz, že jde o vlastnosti, které jsou pozitivně hodnocené v dané kultuře (asertivita u křováků zřejmě nebude tak pozitivně hodnocená jako u Američanů).

V metodice výzkumu není dostatečně jasně řečené, proč se autorka hodlá zabývat pouze „neuroticismem“ v rámci osobnostního testu Big 5 a ne dalšími vlastnostmi. Dále zde není popsáno, jak byly škály, na nichž byly fotografie hodnoceny, ukotveny – tedy zda šlo hodnocení od 1=velmi asertivní po 10=zcela neasertivní apod., neboť potom nelze z výsledků korelací usoudit, v jakém vztahu korelované znaky byly.

Co se týče výsledků, autorka používá desítky korelací, přičemž šlo by to udělat elegantněji pomocí parciálních korelací a zkoumané vztahy kontrolovat pro možný vliv genderu hodnotitelů a hodnocených. Pokud ale autorka přistoupila ke korelacím zvláště pro jednotlivé skupiny, bylo by zajímavé na mnoha místech zjistit rozdíly v korelačních koeficientech získaných z jednotlivých skupin – např. zda je korelace přisuzované asertivity a osobnostního testu asertivity silnější v hodnocení mužů či žen. Výsledky jsou obecně dost nepřehledné, doporučuji kromě popsání výsledků použít nějakou přehlednou tabulku, což by čtenáři usnadnilo velké úsilí se ve výsledcích vyznat. Na str. 39 jsou potom uvedené výsledky zmatené, neboť autorka tvrdí, že se v hodnocení signifikantní korelace nevyskytovala, avšak v závorce má uvedenou hladinu signifikance $p = 0,011$. Navíc zde vyšla korelace negativní a v diskuzi autorka píše, že zvyšující se maskulinita zvyšuje hodnocení dominance. Jak to tedy je?

Výsledky tedy celkově neukázaly žádnou souvislost mezi hodnocenými vlastnostmi a vlastnostmi zjištěnými z osobnostních testů. Autorka to interpretuje tak, že nepodpořila hypotézu pravdivého jádra a že profil nemá vliv na adekvátnost přisuzování vlastností neznámým jedincům. Protože však hodnotitelům byly předkládány jak fotografie profilů, tak tváří zepředu najednou, můžeme výsledky interpretovat i tak, že zobrazení profilu má negativní vliv na přisuzování vlastností, neboť zde nebyly zjištěny ani souvislosti, které v dřívějších studiích zjištěny byly.

Vzhledem ke zmíněným nedostatům teoretické i empirické části práce navrhuji známku 2-3 v závislosti na průběhu obhajoby.